

[Holstein.]

kesløst at diskutere, hvorvidt denne Landbrugskrise fortrinsvis er en Gældskrise eller en Rentabilitetskriser, thi det er indlysende, at naar Priskonjunkturerne og Afsætningsmulighederne for det danske Landbrug gaar imod i et saadant Omfang, som Tilfældet er, vokser Gældsbyrden og svigter Rentabiliteten i det samme Forhold til hinanden. Som jeg alt før har fremhævet, staar og falder det intensive danske Landbrug, dets store Omkostninger og den store Bruttoafkastning med Opretholdelsen af gode Priser paa Landbrugets Produkter. Dette kostbare intensive Landbrug hviler i Virkeligheden paa et uhyre Spekulations- og Hasardmoment, som de eksportkritiske Forhold yderligere skærper. Lige saa vist som det i gode Tider for Landbruget er langt det fordelagtigste at drive intensivt Landbrug med store Omkostninger og stort Bruttoudbytte, lige saa vist er det i daarlige Tider det ekstensive Landbrug med ringe Omkostninger og ringe Bruttoafkastning, der klarer sig bedst. Ja, det intensive Landbrug, som vi har det her i Landet, er under saadanne Forhold simpelt hen hjælpeløst; thi medens det i gode Tider vel lader sig gøre at gaa over fra ekstensiv til intensiv Drift, saa lader det sig i Tider og under Forhold som dem, vi nu har at kæmpe med, aldeles ikke gøre at gaa over fra intensiv til ekstensiv Drift. Der er nemlig een Udgiftspost, der ikke lader sig reducere, selv om Landmændene vilde drive billigt ekstensivt Landbrug, og det er de enorme Prioritetsrenter. Der er ingen anden Vej at gaa end at intensivere endnu mere, men dette er paa den anden Side ogsaa forbundet med stor Risiko i et Erhverv, der som Landbruget arbejder under det, Økonomerne kalder det aftagende Udbyttets Lov, og er naaet saa langt, som det danske Landbrug er.

Stillingen er for Landbruget i Korthed denne, at den samlede Ejendomsskyld for Landbrugsejendomme efter Vurderingen til Ejendomsskyld af 1927 — og den vil jo nu fra 1. Januar 1932 blive nedsat med 10—15 pCt. — beløber sig til 4620 Mill. Kr., herunder indbefattet Ejendomsskylden for særskilt vurderede Skove, som i alt udgør 130 285 000 Kr., saaledes at Ejendomsskyldværdien for egentlige Landbrugsejendomme altsaa er ca. 4 $\frac{1}{2}$ Milliard Kr. Den samlede Prioritetsbyrde paa Landbrugsejendommene udgør 3 $\frac{1}{2}$ Milliard Kr. Det vil altsaa sige, at det danske Landbrugs faste Ejendomme er prioriteret med 75 pCt. af deres under de nuværende Konjunkturer fuldkommen

nominelle Ejendomsskyldværdi. Det vil endvidere sige, at Landbrugets Pantegæld nu udgør 1 Milliard mere end Landbrugets Ejendomsskyldværdier efter Ejendomsskyldvurderingen i 1909, der, saa vidt jeg erindringsgjælder indtil 1916. Efter denne Ejendomsskyldvurdering var de samlede Landbrugsejendommers Skyldværdier 2 $\frac{1}{2}$ Milliard Kr., altsaa 1 Milliard mindre end Landbrugets nuværende samlede Pantegæld, og hvem tør vel paastaa, at danske Landbrugsejendomme, aldeles bortset fra, at Ejendomsskatterne er tredoblede siden da, rentabilitetsmæssigt set er mere værd i Øjeblikket end i Aarene fra 1909 til 1916? Det nytter ikke at henvise til, at Panteværdien af de forbedrede og forøgede Besætninger og Inventar ogsaa er en væsentlig Faktor at tage i Betragtning; thi i Øjeblikket kan Landmændene i Almindelighed ikke opdrætte eller sælge Kreaturer med Avance, men gennemgaaende kun med Tab; paa Fedesvin er der heller ingen Avance, og Søer sælges med Tab. Besætning og Inventar er altsaa for Tiden saare problematiske Aktiver, de svarer til de Aktier paa Børsen, om hvilke man siger, at de i hvert Fald ikke egner sig til Anlægspapirer.

Den økonomiske Stilling for dansk Landbrug har simpelt hen tilspidset sig derhen, at der intet andet Middel gives, som varigt kan redde den nuværende danske Landbostand fra Undergang, end en Valutapolitik, der definitivt nedsætter den danske Mønt til en betydelig lavere Guld-værdi end den hidtil gældende; kun herigennem vil Landbruget have Udsigt til at kunne opnaa saadanne Priser for sine Produkter og dermed en saadan Rentabilitet af sin Bedrift, at det bliver i Stand til at bære og efterhaanden delvis afvikle sin enorme Prioritetsbyrde.

Det er klart, at det endvidere mægtigt vilde bidrage til at genskabe Landbrugets Rentabilitet, hvis Regering og Rigsdag kunde bekvemme sig til at skride til en gennemgribende Reform af vor ganske forældede og grænseløst uretfærdige Særbeskatning af Landbrugsejendomme, en Særbeskatning, som ikke tager mindste Hensyn til deres Afkastningsevne. Det vilde være en Lykke for Landet, ifald man vilde reformere Ejendomsbeskatningen derhen, at Grundlaget for denne blev Brugets normale Afkastningsevne, maalt efter Produkternes Mængde og ikke alene efter de vilkaarligt skiftende Priser, altsaa en Ejendomsbeskatning hvilende paa tilsvarende Principper, som vi i Virkeligheden havde i den gamle Hartkornsbe-